

keen uutuuteen liittyy lyhytnäköisyyttä. Kehitys näyttää kuitenkin kulkevan parempaan suuntaan. Eräissä ulkoasiainministeriössä kaikki sähköpostit menevät myös arkistoon, jolloin ennen puhelimitse käyty mielipiteen vaihto saadaan talteen. Ensi vuonna Suomen ulkoministeriössä voidaan digitaaliseen asiakirjaan lisätä reunamerkin-töjä – ”keltaisia lappuja” – jotka tulostuvat arkistoon paperille samalla tavalla kuin aikanaan paperiasiakirjaan tehdyt reunamerkin-nät.

Digitalisoinnista on toki ollut hyötyjä tutkimuksellekin. Jos ulkoministeriön diaarit tulostettaisiin yksinomaan paperille, tiedon löytyminen tulisi huomattavasti työläämmäksi kuin tietokannasta.

Edellisten johdosta

■ Enpä odottanut, että arkistoihmiset ”repäisisivät vaatteensa” tutkimuksen etua tavoitelleen pääkirjoitukseni jäljiltä. Mukava oli toki nähdä, että arkistoista löytyy todisteet siitä, ettei virheisiin ole sorruttu. Meitä on kuitenkin moneksi. Fariseuksia on aina riittänyt, niin kuin käytännön publikaanejakin. Syyllisiä en tekstilläni etsinytkään. Hyvää on varmasti tarkoitettu ja seulonnan pakko on ainakin historiakoulutuksen saaneille henkisesti rankkaa.

Kaikista päätöspäivämäärin todistetuista ohjeista huolimatta on kertomani arkiston-supistukset tehty, koska itse olen karuun todellisuuteen harmikseni törmännyt. Liekö käynyt niin, että hyllymetrien vähäisyys on jäänyt päällimmäiseksi karsijoiden mieleen - paremmin kuin säilyttämisohjeet. Ja kansioihin on jäänyt tyhjää tilaa, vaikka nykyisin ei moista sallittaisikaan.

Valtionarkistonhoitaja ounastelee väärinkäsityksiä kirjoituksessani. Valitettavasti tekstiäni piti tilanahtauden takia supistaa parillakymmenellä rivillä, ja siinä meni parikin toiveikasta kohtaa, mm. puheenvuoroissa mainitusta aineiston supistamisesta ennen Kansallisarkistoon tuontia. Ehkä ou-

nastelu olisi niillä vältetty. Mainittu vuoden 1994 arkistolaki on minulle tuttu, muutettiinpa sen tarkoitukspykäläkin eduskunnassa muotoon, jonka olin valiokunnassa esittänyt.

Olen saanut sähköisistä laitteista ja menetelmistä paljon iloa, enkä tietenkään toivo niillä syntyvien tuotosten tuhoutuvan. Kokemus on vain – pääkirjoituksen kirjoittamisen jälkeenkin – osoittanut, että moiseen muotoon talletettu aineisto voi hävitä myös valtion viranomaisten arkistoista, tuhoutua tai häipyä paikkaan, josta konekaan ei sitä enää tavoita. Samaa mieltä olen kirjoittajan kanssa siitäkin, että laitteiden kanssa on opittava elämään.

Sähköiseen edistykseen luottavia on myös arkistojen hoitajissa. Kirjoitukseni tarkoitus oli yhteisen edun nimissä rohkaista kaiken hyödyn ja hyödyllisyyden innossakin maltin säilyttämiseen. Pelkillä hyvillä päätöksillä ei päädytä kuin turmioon. Optioita on oltava tässäkin.

Tiedon säilymisestä vastaavia en todellakaan kadehdi. Toivottavasti arkistolaitoksella edelleen riittää uskoa ja tarmoa myös resurssien hankkimiseen. Uskon, että historian tutkijat ja harrastajat antavat siihen henkisen tukensa, joskaan eivät ehkä opitotaan.

O.M.